

DÜNYA SIRALAMALARINDA ÜNİVERSİTELERİMİZ DAHA HIZLI YÜKSELEBİLİR

Üniversitelerimiz, dünya sıralamaları ortaya çıktıktan kısa süre sonra sıralamalarda hızla yükselmişti. Ancak son yıllarda yükselme hızımız yavaşladı.

Üniversitelerimizin Dünya Sıralamalarındaki Durumu

Türkiye’de üniversite sayısı arttıkça dünya sıralamalarında ilk 2000 arasına girenlerin sayısı da arttı. URAP 2014-2015 dünya sıralamasında bu yıl ilk 2000 arasında 76 üniversitemiz olduğu halde ilk 1000’de 19 üniversitemiz var. İlk 500 arasına ise sadece 4 üniversitemiz girebildi. İlk 500 arasındaki üniversitelerimizin dünyadaki yeri 433-489 arasında kaldı. URAP’ın sıralamalarında, en yüksek konuma İstanbul Üniversitesi 2011-2012 yılında ulaşmış ve dünyada 393. olmuştu. ARWU (Jiao Tong) sıralaması 2003’te ortaya çıktığında sadece İstanbul Üniversitesi ilk 500’e girebilmişti. ARWU’nun ardından Times-QS ortaklığı ve Webometrics 2004’te kendi sıralamalarını yayınladı. Ardından NTU (HEEACT), Leiden ve SCImago sıralamaları ortaya çıktı. Times-QS ortaklığı 2010’da sona erdi ve her iki şirket de ayrı sıralama yapmaya başladı. ARWU sıralamasında 2009’da yalnızca İstanbul Üniversitesi 401-500 bandına girdi. Webometrics sıralamasında; 2009’da ODTÜ 435, Boğaziçi 510, İ.D. Bilkent 630, Ankara 765 ve İTÜ 828. sırada yer aldı. Aynı yıl, Leiden’in Avrupa sıralamasında (sarı kritere göre); Hacettepe 116, İstanbul 142, Ankara 169, ODTÜ 207, Gazi 219, Ege 224 ve İTÜ 233. sırada yer aldı. NTU (HEEACT) 2009 dünya sıralamasında ilk 500’de yer alan üniversitemiz yoktu. SCImago’nun 2009 sıralamasında; Hacettepe 357, Ankara 427, Gazi 506, ODTÜ 561, Ege 595 ve İstanbul 604. sırada yer almıştı. Times-QS ortaklığının 2009 yılı sıralamasında; Bilkent 360, İTÜ 401-500, İstanbul 401-500, Koç 401-500, Sabancı 501-600, Çukurova 601+ ve Hacettepe 600+. sırada idi.

URAP’ın İlk Dünya Sıralamasında Üniversitelerimizin Durumu

URAP Laboratuvarı, 2009’da ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde kuruldu. URAP dünya ve Türkiye özel sıralamaları, ilk kez 2010’da açıklandı. URAP 2010-2011 dünya sıralamasında; Hacettepe 399, İstanbul 415, Ankara 488, Ege 512, ODTÜ 516, Gazi 536, İTÜ 629, Dokuz Eylül 713, İ.D. Bilkent 780 ve Marmara 790. sırada idi. Dünyanın ilk 2000 üniversitesi arasında 63, ilk 1000 arasında 20 ve ilk 500 arasında 3 üniversitemiz yer almıştı. İlk 2000’de 63 üniversitesi olan bir ülkenin ilk 500’de 3’ten daha fazla üniversitesi olması beklenir. Örneğin aynı yıl Almanya’nın ilk 2000’de 72 üniversitesi varken ilk 500’de 42 üniversitesi ve ilk 100’de 3 üniversitesi yer aldı. İtalya’nın aynı yıl ilk 2000’de 57 üniversitesi vardı, ama ilk 500’de 24 üniversitesi ve ilk 100’de ise 4 üniversitesi yer almıştı. Üniversitelerimiz, URAP ve diğer sıralamalarda her yıl üst sıralara yükseldi ve yükselmeye devam ediyor, ancak ilk 500 arasına giren üniversite sayımız yeterli düzeye ulaşamadı. URAP’ın 2014-2015 sıralamasında ilk 500’de; ODTÜ, İTÜ, Ege ve İstanbul üniversiteleri yer aldı.

Üniversitelerimizin Dünya Alan Sıralamalarındaki Son Durumu

URAP'ın 23 bilim alanına göre yaptığı dünya sıralamasında bazı alanlarda üniversitelerimizin durumu oldukça iyi, ancak bazı alanlarda ilk 500'e girebilen üniversitemiz yok.

Hukuk, Biyoloji, Çevre Bilimleri ve Multidisipliner alanlarında maalesef hiçbir üniversitemiz ilk 500'e giremedi.

Diğer alanlarda ilk 500'e giren üniversitelerimiz:

1. Beşeri Bilimler alanı: İ. D. Bilkent ve ODTÜ
2. Bilgisayar ve Enformatik Bilimleri alanı: Boğaziçi, ODTÜ, İTÜ ve İ.D. Bilkent
3. Dil, İletişim ve Kültür alanı: İzmir Ekonomi, ODTÜ ve Boğaziçi
4. Eğitim alanı: ODTÜ, Gazi, Sakarya, Anadolu, Dokuz Eylül, Hacettepe, Marmara ve KTÜ
5. Felsefe ve Dini Çalışmalar alanı: İ. D. Bilkent ve ODTÜ
6. Fizik alanı: Boğaziçi, ODTÜ, İTÜ, Ankara, Gazi ve Ege
7. Güzel Sanatlar, Müzik ve Basın alanı: Anadolu, Dumlupınar, ODTÜ, Yıldız T. Ü., İ. D. Bilkent ve İzmir Ekonomi
8. İktisat alanı: ODTÜ, İ. D. Bilkent ve Boğaziçi
9. Kentsel Planlama ve Mimarlık alanı: ODTÜ, İTÜ, Dokuz Eylül, Ege, Yıldız T. Ü., İ. D. Bilkent, Boğaziçi, Gazi, Erciyes, Eskişehir Osman Gazi, Gaziantep, İstanbul ve Sakarya
10. Kimya alanı: ODTÜ ve İTÜ
11. Matematik alanı: ODTÜ, Ege, İTÜ, Boğaziçi ve Gazi
12. Mühendislik alanı: ODTÜ ve İTÜ
13. Psikoloji ve Bilişsel Bilimler alanı: İstanbul
14. Tarih ve Arkeoloji alanı: İ. D. Bilkent, İstanbul, ODTÜ, Koç, Hacettepe, İzmir Ekonomi ve Kadir Has
15. Teknoloji alanı: İ. D. Bilkent, ODTÜ ve Ege
16. Ticaret, Yönetim, Turizm ve Hizmetler alanı: ODTÜ, İ. D. Bilkent, Koç ve Boğaziçi
17. Tıp ve Sağlık Bilimleri alanı: İstanbul ve Hacettepe
18. Yer Bilimleri alanı: ODTÜ ve İTÜ
19. Ziraat ve Veterinerlik alanı: Ankara, Atatürk ve İstanbul

Alan sıralamalarında, yukarıda adı verilen bilim alanlarına ait uluslararası dergilerde yayınlanan makalelerin sayısı ve etkinliği göz önüne alınmıştır. Alan sıralaması, üniversitelerdeki fakülte veya bölümlerin sıralaması değildir. Farklı bölüm ve fakültelerdeki akademisyenler, diğer alanların dergilerinde makale yayınlatabilmektedir. Bu nedenle bazı alanlarda bölüm veya fakültesi olmayan üniversiteler de alan sıralamasında yer alabiliyor.

İlk 500 Arasında Daha Çok Üniversitemiz Olmalı

Üniversitelerimizin genel durumu 2014-2015 dünya sıralamalarında 5 yıl öncesine göre daha iyi bir noktaya ulaştı. Ancak ilk 500’de 4 üniversite yerine 15-20 üniversitemizin olmasını hedeflemeliyiz ki ilk 100’de birkaç üniversitemiz olabilsin. İlk 500’deki üniversite sayımızın artması için tüm üniversitelerimizin uluslararası saygın dergilere yönelmesi gerekiyor. Üniversite yöneticileri, akademisyenlerin çalışmalarını en saygın dergilerde yayınlamaları için teşvik primi verebilir. Yayın teşvik primi, yayınların yapıldığı dergilerin etki değerine göre hesaplanabilir. Etki değeri orta düzeyde olan bir dergide yayınlanan makaleye bir birim teşvik primi veriliyorsa, o alanda etki değeri en yüksek olan dergilerin ilk %5’lik dilimine girenlere 3-4 kat fazla prim verilebilir. Her alanda etki değeri en yüksek olan dergilerden, ilk %10’luk dilime giren dergilerde yayınlanan makalelere de orta düzeyde bir derginin iki katı teşvik primi verilebilir. Etki değeri çok düşük olan dergilerde çıkan makalelere ise teşvik primi verilmez veya sembolik miktarda verilir. Her doktora öğrencisinin tez sınavına girmeden önce en az bir uluslararası makale yayınlaması istenebilir. Fizik, Kimya, Biyoloji vb. alanlarda bu sayı artırılabilir. Sosyal Bilimler, Güzel Sanatlar ve Müzik alanlarında ise ulusal hakemli dergilerde yayın yapılması yeterli sayılabilir. Atama ve yükseltme kriterleri arasına, alınan uluslararası atıf sayısı eklenmelidir. Uluslararası yayın sayısını kişi başına 1,5-2,0 seviyesine çıkartamayan orta büyüklükteki üniversitelerin, ilk 500’e girmesi çok zor olmaktadır. İlk 100 arasına girebilen ve orada uzun süre kalan üniversitelerin kişi başı uluslararası makale sayısı genellikle 2,0’nin üzerindedir. İlk 100’deki üniversitelerin yayın başına düşen atıf sayıları, bizim iyi üniversitelerimizden en az iki kat fazladır.

Üniversitelerimiz uluslararası makale sayılarını artırıp, saygın dergilere yönelerek dünya sıralamalarında daha hızlı yükselebilir. İlk 500’de 15-20 ve ilk 100’de 3-4 üniversitemizin olmasını arzu etmek dayanaksız bir beklenti değildir, üniversitelerimizin ortak çabasıyla gerçekleşebilir.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü

Hürriyet 26 Kasım 2014